

»SLOVENE« volja
po pošti na vsi strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej .. K 84—
za pol leta K 42—
za četrt leta K 21—
za en mesec K 7—
Za inostranstvo celoletno K 95—

Sobotna izdaja:
za celo leto K 15—
za inostranstvo K 20—

SLOVENE

Inserati:
Enostolpna pettirista (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat po K 1-20
uradni ranglani po K 1-80
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 4—

Poslano:
Enostolpna pettirista K 3—
Izhaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 60, upravn. št. 232.

Političen list za slovenski narod.

Oprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne brn.
Ljubljanske št. 950 za naročnike in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7563.

Dr. J. S.

Novi šolski zakon.

I.

Minister prosvete je z naredbo z dne 8. julija 1919, O. N., št. 16.154 dal objaviti načrt zakona o narodnih šolah v kraljestvu S. H. S. Načrt je izdelal posebni »Prosvetni odbor«, obstoječ iz raznih učnih strokovnjakov, ki so jih kot svoje delegate v njega poslale pokrajinske vlade v državi. Minister v spremnem pismu izrecno opozarja, da predloženi načrt nikakor ne pomenja še končne redakcije državnega zakona o narodnih šolah; opozarja tudi, da vsebuje načrt mnogo formalnih in tehničnih nedostatkov, ter našteva točke, ki jih načrt pušča še nerešene. Navzlic temu je dal načrt objaviti, da se, kakor sam poudarja, razjasnijo še pravočasno vsa načelna vprašanja, tičeča se enotne ureditve osnovnega pouka.

Postopanje ministra je hvalevredno in lojalno. Njegova misel je: tu gre za neizmerno važno zadevo; naj se za to zadevo zavzame ves narod, ne samo učitelji osnovnih (ljudskih), meščanskih in učiteljskih šol, ampak — kakor izrecno priporoča — tudi druge kompetentne osebe ter zadevne stanovske organizacije. H kompetentnim osebam štejemo seveda zastopnike ljudstva, ki mora za šolo davke plačevati in ki torej nosi vse breme za šolo; zastopnike staršev, katerih last so šole obiskujoči otroci, ter zastopnike Cerkve, ki ima od Boga pravico in dolžnost, da skrbi za vzgojo otrok; k stanovskim organizacijam vse, ki jim je usoda otroka na srcu, torej tudi kmetijske, delavske in podobne organizacije.

Načrt je objavljen. Ves narod in vse njegove plasti se morajo zanj zainteresirati; vse organizacije, vsi odločujoči činitelji ga morajo vzeti v pretes ter svoje mnenje in svoje zahteve povedati v Belgrad.

Načrt se tiče le zakona o narodnih šolah, h katerim spadajo v smislu § 2. otroški vrtci (dječja zabavišča), ljudske (osnovne), nadaljevalne (produžne) in meščanske (gradjanske) šole. Šolski obisk traja ne oziroma se na otroške vrtce po § 3. osem let ter pričenja v normalnih razmerah z dovršenim šestim letom. Obsega torej najvažnejšo dobo v človeškem življenju. Naravno, da ne more in da ne sme biti nikomur vse eno, kako stališče zavzema država po svojem šolskem zakonu nasproti otroku.

Bodi odkrito povedano: Mi se čudimo brezobzirnosti in drznosti »Prosvetnega odbora«, da je v sedanjih dobi in pri naših razmerah mogel tak načrt sestaviti in dati v objavo.

Cel idejni svet nas loči od tistega duševnega vzdušja, iz katerega je izšel ta načrt. Poglejmo.

Po načrtu nimajo starši oziroma ljudstvo prav nobenih posebnih pravic pri vzgoji lastnih otrok v šoli. Morajo sicer nositi vse stroške za zgradbo šole in učiteljskih stanovanj; za popraviljanje; za kurjavo, ki jo rabijo šola in učitelji; za plačo šolskih slug; mora dati na razpolago tudi zemljišče za šolo in šolsko dvorišče ter igrišče, dalje na deželi še najmanj pol hektarja zemlje za šolski vrt itd. (§ 14.). Ljudstvo trpi, plačaj in molči! Tako hoče naš načrt sedaj sredi največjega demokratskega gibanja.

Vsakdo bi smel pričakovati, da bode »Prosvetni odbor« podal v resnici nekaj modernega, nekaj takega, kar odgovarja današnji kulturni mentalnosti; pa nam nudi proizvod, ki se ga more veseliti le najhujši absolutizem.

Gre za otroka, ki ni last države, ampak last staršev. Starši imajo pravico in dolžnost določiti vzgojo svojim otrokom. Država se načeloma v te dolžnosti in pravice ne sme mešati; sme le zahtevati, koliko znanja si mora otrok iz ozirov do splošne blaginje za življenje pridobiti; nikdar pa nima država pravice, otrokom preko staršev ali celo proti staršem ukrotirati

vzgojitelje. Najprimitivnejša pravica staršev je vendar ta, da svojim otrokom sami izbirajo vzgojitelje.

Predloženi načrt jemlje staršem to pravico na celi črti. Dosedanji avstrijski šolski zakoni so vsaj krajnim šolskim svetom dovoljevali »terno«, kamor so položili zastopniki ljudstva imena oseb, katerim so hoteli izročiti vzgojo svojih otrok. Vemo, da je okrajni oziroma deželni šolski svet tu izražene želje staršev le premnogokrat potlačil in preziral, ampak pravica staršev je bila izražena vsaj na papirju. »Prosvetni odbor« je še to malenkost zatrl. Učitelje imenuje, premešča in odpošilja v pokoj pokrajinska šolska oblast (§ 35. in § 78/4.). Starši nimajo tu prav nika-ke ingerence več. In ker more postati (§ 30.) bodisi začasni bodisi redni učitelj vsak državljan, ki izpolni predpisane pogoje, zato ljudstvo oziroma starši pri najboljši volji ne morejo preprečiti, tudi če jim pokrajinska vlada pošlje za vzgojitelje ljudi čisto tuje vere ali celo ateiste. Ni-li to pravi atentat na prve ljudske pravice?

Kako naj polja obdeluje, kako naj živino redi, tu pušča država ljudstvu še svobodo; kako naj pa krščansko ljudstvo za vzgojo svoje dece skrbi, tu pa neha vsako samoodločevanje!

Učitelje same postavlja načrt na isto stališče, kakor uradnike, ki jih država nastavlja pri svojem imetju n. pr. nad državnimi gozdovi, pri železnici, brzojavu, finančni upravi itd. Zdi se, kakor da bi »Prosvetni odbor« suponiral, da so otroci državna last, kakor so šume, železnice, brzojavi itd. A otroci so last staršev, ki edini imajo pravico, svojim otrokom določiti vzgojitelje. Učitelj, ki se zaveda vloge, ki jo ima med ljudstvom, se ne sme nikdar istovetiti z navadnim uradnikom, ki v večji ali manjši meri zastopa državno oblast. Učitelj zastopa starše, to je njegova bistvena lastnost, zato mora uživati njih vsestransko zaupanje; on mora biti mož, ki si ga starši, oziroma njih zastopniki sami izbirajo. — Krivica, ki jo hoče načrt staršem vsiliti, mora iz zakona izginiti. Naša zahteva je, da si krajni šolski odbor (§ 55.), kot zastopnik tistega okraja, iz katerega se vpisujejo otroci v zadevno šolo, sam izbira eno ali dve osebi izmed prosilcev, ki ju potem predloži pokrajinskemu šolskemu svetu (iz § 78. ni razvidno, kdo predstavlja to oblast, ali poverjenik za uk in bogočastje ali z njim vred še kateri drugi; pokrajinski šolski svet (§ 80.) ni postavodajalna ampak samo posvetovalna korporacija, dasi mu sicer predseduje načelnik pokrajinske šolske oblasti, oziroma njegov namestnik), da vzame on to na definitivno znanje ter odpošlje — če že mora ta popolnoma nepotrebna inštanca v smislu § 35. ostati — še ministru prosvete v potrdilo oziroma izbero, če sta bila dva kandidata predložena. Seveda absolutizem to ne bo šlo v glavo; ampak mi se postavljamo kot dosledni demokrati na stran ljudstva in staršev, ki jim hoče načrt njih pravice do lastnih otrok iztrgati.

Popolnoma nepotrebna je inštanca do ministra prosvete, ki naj učitelje stalno namešča. To je birokratizem, ki se igra s papirjem in časom. Ministru je treba pa časa pustiti še za druge zadeve. Saj bi moral cele dneve samo dekrete podpisovati, če bi on učitelje cele države stalno nameščal. Vsaka pokrajinska šolska oblast bodi tukaj zadnja inštanca v svoji pokrajini.

Protiljudska in nelogična je tudi okolnost, če prejemajo v smislu načrta na eni strani učitelji svojo plačo iz državne blagajne, na drugi strani pa mora šolska občina (§§ 13.—15.) prevzemati gradbo, opremo, vzdrževanje šolskih poslopij itd., skrbeti za stanovanje učiteljem, skrbeti za kurjavo itd. Seveda pravi načrt, da bi v slučaju potrebe šolski občini prihiteli v pomoč (ni povedano na kak način; rečeno je samo, da sme v ta namen tudi dolgove napraviti) okraj, okrožje, pokrajina ali država; da bi eventualno šolska oblast dovolila, da prevzamejo v svojih mejah posamezni okraj ali okrožja na skupne stroške gradbo šolskih poslopij. A vse to našega naziranja ne zmanjša. Država

ni denarje denar ljudstva! In če ljudstvo po državni blagajni vzdržuje vzgojitelje svojih otrok, naj še po isti blagajni dobiva vse, kar rabi za šolo, za učitelje itd. Tu naj se vsi stvari analogija z vojašnicami, s srednjimi in drugimi šolami, s poslopji državnih uradov itd. Bi-rokratizem šolske občine naj odpade, ker se da lahko brez njega izhajati. Zadostuje popolnoma krajni šolski odbor kot predstavitelj staršev! On naj stoji učitelju pri skrbi za šolo ob strani; a naj ima seveda tudi pravico pritožbe do pokrajinske šolske oblasti proti učitelju, če bi resnični nedostaki bodisi v šoli bodisi v javnosti izhajali od njega. Načrt takih pravic predstavljem staršem nikjer ne priznava; seveda če je po njem otrok državna last, potem se zasebniki nimajo kaj brigati zanj.

Protiljudska in krivična je tudi določba v načrtu (§ 27. al. 3.), da morajo otroci, ki — NB! — obiskujejo privatne šole s pravico javnosti — ob koncu šolskega leta polagati izpite pod predsedstvom šolskega nadzornika. Spričevala iz takih šol bi samo tedaj veljala, če jih je šolski nadzornik podpisal! »Tumač« k temu paragrafu pravi, da se s tem hoče na ostrejši način kontrolirati privatni pouk. Ne, uničiti se ga hoče! In to ravno je protiljudsko! Kje so privatne šole s pravico javnosti bile na slabem glasu glede pouka? Vsekdar so one vzdrževale konkurenco z javnimi šolami ali te celo nadkriljevale! Nima-li šolski nadzornik tekom leta dovolj prilike, da se kedar hoče popolnoma nepričakovano prikaže v takih šolah in kontrolira pouk? Tu vidimo spet atentat na ljudske pravice, proti kateremu treba glasno protestirati. S to določbo bi »Prosvetni odbor« v strahu za svoje prikritke a nam znane načrte hotel ubiti vsak poskus, da bi se od katerekoli privatne strani konkuriralo z državno šolo. Niti najbolj zagriženi zastopniki stare liberalne dobe v razpadli Avstriji niso prišli na to, kar je iztuhel »Prosvetni odbor« v moderni demokratiški Jugoslaviji ...

Predstavitelji staršev pogrešamo tudi v okrožnem odboru (§ 62.) in pokrajinskem šolskem svetu (§ 80.). Je sicer rečeno, da pride v okrožni odbor po en zastopnik iz vsakega okraja (sreza), ki ga zadevni okrajni zbor izbere na tri leta, ampak to ni nič poleg števila drugih članov, katerih je po načrtu deset. V pokrajinskem šolskem svetu zastopnikov ljudstva oziroma staršev pa sploh ni. V tem oziru je bila vendar avstrijska postava z dne 25. maja 1868 neprimerno boljša! Tudi tu treba temeljite remedure. Naše organizacije, naše ljudstvo naj tu govore!

Mi smo tudi proti temu, da bi se šolski nadzorniki definitivno nameščali (§ 72.). Imenujejo se sicer začasno le na dve leti, toda definitivno imenovanje se bo izvajalo. So sicer razlogi, ki govore v prilog definitivnih imenovanj; a še mnogo več jih je proti. Vsak nadzornik namreč predstavlja po svojem značaju in po svojih principih sistem, ki lahko traja desetletja in desetletja, ki postane radi tega nezno-sen, ker ubija vsak polet in vsak poizkus novih potov in more radi tega skrajno škodovati učiteljsstvu in ljudstvu. Proti temu treba že od vsega početka nastopiti. Doba pet let zadostuje. Tu se lahko spozna sistem nadzornikov in se na njega podlagi njemu dobo podaljša ali pa novega izbere.

Konečno še malenkost, ki prekrasno osvetljuje demokratizem »Prosvetnega odbora« v Belgradu. Po njegovem načrtu dobivajo povrnjene potne stroške in dijete vsi člani, ki prihajajo na seje okrožnega šolskega odbora (§ 36. al. 3.) ako stanujejo zunaj mesta, kjer so seje; vsi učitelji, ki prihajajo k okrožnemu učiteljskemu zborovanju (§ 69/9.); vsi gospodje, ki prihajajo k sejam pokrajinskega šolskega sveta (§ 82.); prav nobene odškodnine pa ne dobijo le člani krajnega šolskega odbora, dasi morajo, izvzemši učitelja, ki stanuje v šoli, kjer se seje vrše, napraviti do štiri kilometre dolgo pot dostikrat v snegu in blatu in dežju ter morda sredi največjega dela. Zanje so samo kazni določene, če ne

pridejo (§ 57.). Seveda oni so zastopniki ljudstva, staršev ...

V resnici »Prosvetni odbor« se je slabo izkazal, da je načrt sestavil, ki bi je tako očitno moderni dobi in ljudstvu ter nje-ga pravicam v obraz.

„Orlice“.

Novo življenje je pred nami. Kamorkoli se ozre oko, vsepovsodi vstajajo na neizmerni planjavi materijalne in duševne opustošenosti nove sile, ki imajo namen, da popravijo vse, kar je razdrila vojna furija, in dohitijo, kar je zamudil žil čas vojne. Za nas je gotovo najbolj razveseljivo gibanje na prosvetnem polju. Tu so nevsahljivi studenci vsega našega političnega in gospodarskega življenja, tu je temelj naše kulturne bodočnosti.

Najvažnejša in najsijajnejša naša kulturna organizacija je Orlovstvo, ki je sprejelo v svoj prapor duševno obnovitev za prvi cilj. Dvigniti se, popleniti se, vzgojiti si visoko srčno kulturo, to je njih geslo.

Tem visokim ciljem se je posvetilo tudi naše ženstvo bolj kot kdaj poprej in se v zavesti svojega pomena in velikih nalog, ki jo čakajo v družini in v javnosti, začela združevati pod orlovsko zastavo v borbi za najplemenitejše ideale človeštva, ki nam morejo edini prinesiti pravi svit in pravo trajno svobodo.

Prvič se je zgodilo pri nas, da so stopile ženske samostojno in v tolikem številu pred slovensko javnost in hočejo pokazati, da se zavedajo velikih hipov nove dobe in imajo dovolj energije in vere v zmago načel, da napravijo ta korak, ki priča, kako zrelo je naše ženstvo.

Nad 100 Orlic je prihitelo iz vseh pokrajin naše Slovenije na tehnični tečaj, ki se vrši v Ljubljani, da se vsposobijo za voditeljice orlovskega gibanja med našim ženstvom na deželi in da se obenem organizirajo v tesno zvezo in se navdušijo za svoje cilje. Vsi stanovi so zastopani med njimi; častno je število učiteljic.

Posebno znamenje zrelosti in zavednosti pa je dejstvo, da je ob priliki, ko se ta samostojna organizacija šele snuje, prihitelo ravno v dobi, ko je mnogo dela doma, toliko deklet z dežele. Drugo veselo dejstvo, ki znači veliko udanost do ideje, je tudi, da so prihiteli na tečaj Hrvatice in kar moramo posebej omeniti, da je prišla iz daljne Češke načelnica čeških Orlic sestra Nečusova, ki priča o tesni vezi, ki je sklenjena med slovenskimi in češkimi Orli.

Tečaj je bil odprt predvčeršnjem ob 9. uri zjutraj. V imenu Slovenske ženske zveze ga je pozdravila gđc. Cilka Krekova, v imenu Orlovske zveze pa brat Jože Pirc; hrvatske goste je pozdravil brat Jože Stabej. Tečaj vodita brat Ivo Pirc in načelnik Orlovske zveze brat Pavle Kržan.

Tečaju želimo najlepšega uspeha. Naj poneso udeleženske tečaja plemenitega Orlovskega duha med najširše ženske sloje našega naroda in naj ga prekvasiijo z visoko srčno kulturo; pokažejo naj, da se zavedajo visoke naloge, ki jih čaka v bodočem javnem življenju.

V tem znamenju Orlice najprisrčneje pozdravljamo!

Protesti Radoone.

Pet mož v Parizu odločuje danes o usodi sveta in ustvarja nove zemljevide, ne da bi pri tem upoštevali upravičene želje ljudstva, se ozirali na zemljepisno lego in gospodarski položaj krajev, o čijih pripadnosti odločujejo. Ententa, ki jih med vojsko izjavljala, da se bori za osvoboditev narodov izpod nemškega gospodstva, trga danes zemljo narodom, ki so se sami osvobodili, in jo prisloja Nemcem. Naše lepo Primorje, naš Kras, našo Goriško hoče prisoditi Italijanu, okrnila je našo Koroško in še za ostali del te stare slovenske pokrajine je določila glasovanje. Sedaj nam je tudi na Štajerskem, kjer je že itak žrtvovanih mnogo tisočev Slovencev, ugra-

bila Radgono z okolico ter jo prisodila Nemcem. Kakšni nagibi so pač vodili svet petorice k temu sklepu? Prvi pogled na zemljevid nam pokaže, da pripada Radgono po zemljepisni legi Jugoslaviji; tudi v gospodarskem oziru je Radgono popolnoma odvisna od Jugoslavije. In v narodnem oziru? V Radgoni prebiva 111 Nemcev, ki so vsi priseljeni; okolica pa je izključno slovenska. Torej na ljubo tem 111 Nemcem je žrtvovanih nad 10.000 Slovencev. Nič čudnega ni tedaj, da je ta vest povzročila med tamkajšnjim prebivalstvom velikansko ogorčenje, kateremu je dalo duška v ostrih protestih. Če ima svet petorice le količkej čuta pravičnosti, bo ta nad vse krivičen sklep preklinal in pustil Radgono tam, kamor spada zemljepisno, gospodarsko in narodno.

LDU Ljubljana, 2. sept. Predsedništvu vlade za Slovenijo so dospele iz Radgone od 1. t. m. nastopne protestne brzojavke:

Z ogorčenjem smo izvedeli in se potrjujejo vesti o pripadnosti Radgone z okolico Nemški Avstriji. Kot zastopniki radgonskih Slovencev najodločnejše protestiramo proti nameri, izročiti desetstisoče naših ljudi v nemške kremplje. Pozivljamo deželno vlado, da naš protest brzojavno naznani jugoslovanski delegaciji v Parizu in ji pove, da naše ljudstvo tukaj preklinja to vrtoglavo politiko in ne privoli v noben kompromis. Radgono z okolico je slovenska zemlja in mora ostati združena z Jugoslavijo. — Narodna Obrana.

Neizprosno stojimo na naših mejah in nikdar ne pripuščamo naše vrole slovensko ljudstvo švabskemu žrelu. Radgono in okolica je bila in bo slovenska. Z nje izgubo nas zadenejo žgoče rane, ki ne bodo poprej izlečene, da dobimo, kar je naše. Sporočite to naši delegaciji v Parizu, da naj razume vsebino tega klica ter da ne priznava z nobenim pogojem kompromisa napram naše zemlje lačnemu tujcu. — Radgonski Sokol.

Doznava se, da je Radgono z okolico postala predmet krompromisa in da nas hočejo Nemci oropati novih desetstisočev Slovencev onkraj Mure na štajerskih tleh. Vse naše cvetoče delo je s tem uničeno. Naznanite takoj naši delegaciji v Parizu, da ne privolimo v to narodno smrt in da Radgono z okolico mora pripasti Jugoslaviji. Med tukajšnjimi Slovenci vlada velikansko ogorčenje. Storitve vse, kar je mogoče storiti, da se rešimo pogina. — Tiskovna zadruga, Murska Straža, Izobraževalno društvo.

Po notici v »Freie Presse« se je sklenil v Parizu kompromis, da odpade v Mariboru plebiscit. Zato pripade Radgono Nemški Avstriji. V imenu danes tu v Radgoni zbranih Slovencev iz Radgone ter popolnoma slovenskih vasi severno od Mure, to so Zetinci, Dedonci, Zenkovci, Slovenska Gorica, Poterni in Stara Ves, vse okoli 10.000 Slovencev, prosim, da se brzojavno protestira proti lažnim in nesramnim poročilom dr. Kamnikerja, ki je bil za čas vse vojne na čelu vsenemštva in je danes vsenemec, kakor lahko potrdijo to maloštevilni radgonski Nemci, katerih se je pri izdaji legitimacij naštel 111 in ki so vsi priseljeni iz Nemške Avstrije. Radgonski Nemci sami izjavljajo, da se, ako so odrezani od Prekmurja in slovenskega dela južno od Mure, morajo ali izseliti ali pa prositi, da pripadejo Jugoslaviji. Veliko razburjenje dela med Slovenci, da velja pangerman Kamniker več kot lojalni Jugoslovani, ki se že v naprej boje maščevanja Nemcev, kateri danes že grozijo, da bodo s Slovenci pošteno pomedili. Prosim brzojavno nujne intervencije v Beogradu in pri delegaciji v Parizu. — Klobčič, vladni tajnik.

Zadeva Prekmurja.

Iz naslednjega pariškega članka je razvidno, da je upravna pogrška, storjena v Prekmurju, ne le dejanje, ki je v nasprotju z voljo ondotnega ljudstva, marveč po svojih posledicah tudi v nasprotju z našimi zunanje-političnimi koristmi.

Uredn.

Pariz, dne 29. avgusta 1919.

Iz članka dr. Kovačiča smo doznali, da s takim trudom pridobljeno Prekmurje postane najbrže jabolko razpore med Hrvati in Slovenci. Ali se v domovini res ne misli na to, kako skrajno neugodno vplivajo na naš internacionalni položaj slinčni nevšečni, a povsem nepotrebni pojavi? Ali se ne vé še v domovini, da je v vseh zaveznikih državah še mnogo vplivnih ljudi, ki ne verujejo v iskrenost našega zedinjenja, in da vsled tega naše še tako upravi-

čene zahteve in vsa naša dokazovanja naletavajo na nezaupanje in očite dvome?

Pa moj namen danes ni, da bi opozarjal na nevarnost našega položaja: zdi se mi namreč, da tudi najresnejši naši opomini izživljejo le porogljiv nasmej; spopolniti hočem le neke navedbe dr. Kovačiča, ki bi mogle vzbujati sum, kakor da se delegacija, oziroma njeni hrvaški člani, niso zavzemali za Hrvate okoli Kaniže in za ostale hrvaške naselbine na levem bregu Drave. V tem oziru naj omenim, da je delegacija takoj v svoji oficijelni spomenici izrecno reklamirala te kraje za našo državo. Tudi o priložnosti svojega zaslivanja o naših mejah je delegacija pred vrhovnim svetom zahtevala priklop istih. Znano pa je, da izpočetka mogotci absolutno niso hoteli nič slišati o levem bregu Drave in da so nam zato odrekli celo Prekmurje in Baranjo. Ako je tudi res, da so potem posebno slovenski člani delegacije in prof. Pupin delali za Prekmurje, treba ravno tako priznati, da je pripisati ravno intervenciji hrvaških članov in prof. Cvijića, da se je posrečilo rešiti tudi važen del Baranje. Ostale kraje pa konferenca nikakor ni hotela priznati, ker ni hotela Madjarske odrezati od Drave.

Toliko resnici na čast! Sploh pa je želeli, da se ne dela razlike med posameznimi člani delegacije in posebno, da se ne izigrava eno pleme proti drugemu. Vsled izredno težavnega položaja je potrebno, da nastopimo kakor en moč in da je o naši solidarnosti prepričan tudi ostali svet. Gorje nam, ako bi med člani konference nastalo mnenje, da pripadniki enega plemena ne podpirajo zahtev drugega. V tem oziru med nami do sedaj, hvala Bogu, ni bilo nikake razlike in je tudi ne sme biti. Želeli bi le bilo, da bi taka solidarnost vladala tudi doma. R.

Kropa in Kamna gorica pred polomom.

Zadruga za izdelovanje železnine v Kropi in Kamni gorici je na tem, da ustavi v par dneh svoj obrat. Ljudsko podjetje, ki je izvažalo plodove svojega dela v Bosno, Hercegovino, Črnogoro, na Turško in v Nemško Avstr., se bo radi pomanjkanja premoaga zaprla. Nad tristo delavskih družin bo na cesti, cela pokrajina vsled pogubne vladne gospodarske politike uničena. Zmeda in obup vlada med delavstvom, potrpežljivost ljudstva je pri koncu. Vsi opomini in pravočasna svarila so bila zastonj in zato bo nosila vlada s svojo absolutno demokratsko večino sama na vesti katastrofalne posledice, ki bodo prišle. V času, ko za naše najnujnejše gospodarske potrebe ni najti trohe premoaga, po Zagrebu prodajajo naš premoag verizniki, židovski špekulanti in drugi sleparji, ki se bogatijo na račun naših zaprtih podjetij. Vlada, ki ni sposobna dovolj, da prepreči take gospodarske polome, naj se skrije v svoji sramoti pred delavskim proletariatom. Kropa in Kamna gorica je le začetek nesreče. Prišel bo nad celo slovensko industrijo in slovensko delavstvo polom, če ne vstane sila, ki napravi konec tem razmeram. Iz cele dežele prihajajo vesti, da so naše tovarne in naša industrijska podjetja na tem, da prenehajo z delom ali pa silno omejujejo svoj obrat. Delo in zaslužek, družinski mir in družinska sreča tisočev je v nevarnosti. Prvih tristo družin koraka že naprej v pogubo. Kdor je »državotvorec«, naj stopi na plan! Ko bo zavladala tišina po industrijskih podjetjih in bodo mase v polomu, bo prepozno. Če bomo že morali po zimi v Ljubljani trpeti mraz, kar je danes skoro gotovo, naj se vsaj življenski obstanek delavnega ljudstva pred zimo zavaruje. Najpriprostejši človeški pojmi dolžnosti do bližnjika in najbolj elementarna skrb za državo nalažata naši vladi zapoved, da nemudoma spremeni svojo pogubonosno gospodarsko politiko. Brez odlašanja in omahovanja naj izpolni svojo dolžnost do ljudstva! To je zadnji opomin, ki ji ga moremo dati.

Hrvatska ljudska stranka.

Sinj, 2. septembra. Dne 31. avgusta je bila tukaj velika javna skupščina, ki se je udeležilo preko 3000 težakov iz vse sinjske krajine. Soglasno je bil sprejet in odobren program hrvatske ljudske stranke. Ko so nekateri demokrati z dovoljenjem predsednika shoda hoteli govoriti, jih narod ni hotel poslušati, naker se je skupščina zaključila. Organizacija hrvatske ljudske stranke se izvaja v vsej sinjski krajini.

Zagreb, 2. septembra. V ponedeljek so bile volitve v občinski odbor v Našicah, kjer so bili izvoljeni z ogromno večino zastopniki hrvatske ljudske stranke. Demo-

krati so bili popolnoma poraženi ter glavni zastopnik demokratske stranke v Našicah, Košćec, ni dobil niti enega glasu.

Zagreb, 2. septembra. »Jutranji list« poroča iz Sarajeva z dne 1. t. m.: Vprašanje fuzije med hrvatsko ljudsko stranko in pristaši dr. Sunarića stoji tako-le: Te dni bi se imela vršiti na vrhbosenskem kapitolu — konferenca, ki bi imela odločiti v imenu hrvatske ljudske stranke, ali se fuzijira ali ne. Ker je bil monsg. Cankar momentano odsoten, je bilo posvečanje odloženo na jutri. Jutrašnji sestanek bo odločil o fuziji omenjenih dveh strank. — Nadalje poroča »Jutranji list«: V slučaju, da ne pride do fuzije hrvatske ljudske stranke in hrvatske težaške stranke, so odločili predstavniki hrvatske težaške stranke, da prično izdajati svoje lastno glasilo pod imenom »Hrvatska Slo-ga«. — »Narodna Politika« poroča: Nekateri listi širijo vest, da je hrvatska ljudska stranka za Bosno n Hercegovino razpuščena. Te vesti so lažnive in tendenciozne. Najbolje odgovarja temu dejstvo, da se organizacije hrvatske ljudske stranke posebno med kmeti v Bosni n Hercegovini tudi dalje širijo.

Država SHS.

Parlamentarni položaj v Beogradu.

LDU Beograd, 2. septembra. Neodvisni list »Politika«, ki je pričel včeraj izhajati, prinaša nastopno sliko o parlamentarnem položaju: Parlamentarni položaj se je tekmo večerajšnjega dneva toliko popravil, da je bil sprejet včeraj proračun. Pregovori med radikalci in demokrati se nanovo nadaljujejo. Ker pa je g. Stojan Protić bil včeraj nekoliko bolan, so zato odšli delegati demokratske zajednice v njegovo stanovanje in so tam nadaljevali razgovore. Predvsem so obvestili g. Protića, da se je demokratska zajednica odločila, da ne more pristati na nobene koncesije glede agrarne reforme. Zdi se pa, da se radikalci v marsikaterih točkah strinjajo z nazori g. Draškovića glede rešitve tega važnega vprašanja. Trdi se, da se bodo radikalci v tem vprašanju zedinili z demokrati, če bi postal minister za agrarno reformo g. Milorad Drašković. Kakor se zdi, je demokratska zajednica to novo zahtevo starih radikalcev sprejela in je treba samo še, da se obe stranki sporazumeji glede tega, kdo bo minister za notranje stvari.

Davci na javne zabave.

LDU Beograd, 2. septembra. Minister za prosveto je v sporazumu z finančnim ministrom izdelal zakonski načrt o davku na javne zabave, v katerem se nahaja določilo, ki se tiče monopoliziranja bioskopov. Od teh dohodkov bo pripadlo državi okrog 10 milijonov dinarjev. Tri četrtine dohodkov bo prejemala država, eno četrtino pa bo odstopila država v korist sirotam onih mest, v katerih se zabave prirejajo.

Razna poročila.

Podpis mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo.

LDU Lyon, 1. septembra. (Dun.KU — Brezlično.) Spremo pismo k mirovni pogodbi z Nemško Avstrijo se izroči javnosti v sredo jutraj. Pogodba se bo svečano podpisala dne 7. t. m. v dvorani Kamienite dobe v Saint Germainu.

LDU Nauen, 2. septembra. (Brezlično.) Na Dunaju sodijo, da bo mirovna pogodba za Nemško Avstrijo izročena danes, v terek, Rennerju. Renner bo takoj odpoval nazaj na Dunaj, da bo poročal glavnemu odboru nemško-avstrijske narodne skupščine kakor tudi narodni skupščini sami ter da dobi njen votum. Zdi se, da je Renner končnoveljavno opustil prejšnji načrt, da bi se mirovna pogodba brez šenkratnega zaslivanja narodne skupščine podpisala. Nemško-avstrijska javnost se od uradne strani svari pred resnostjo časopisnih vesti o baje širokopoteznih olajšavah finančnih pogojev. Tudi zagotovila, da žele alijanci zagotoviti nemško-avstrijski republikli gospodarsko in finančno eksistenčno možnost, se smatrajo kot malo verjetna.

LDU Nauen, 2. septembra. (Brezlično.) Nemško-avstrijska narodna skupščina je sklicana na 6. september, glavni odbor narodne skupščine pa na 5. september. Obe korporaciji bosta sklepali o načrtu st. germainske mirovne pogodbe.

Nova ogrska vlada.

LDU Dunaj, 2. septembra. (Dun.KU.) Listi poročajo soglasno iz Budimpešte, da bo imelo ministrstvo, daš mu načeluje Heinrich, vendar-le v prvi vrsti značaj kabineta Hegedüs-Garany-Huzzar.

Italijanski kralj se odpovedal kronskega imetju.

LDU St. Germain, 2. septembra. Dun.KU.) »Journal« javlja po »Gazetta del Popolo«, da je italijanski kralj sklenil odpovedati se na korist vojnih poškodovan-

cev vsem kronskega imetjem. Obdržal bo od vseh kraljevih palač, gradov in domen le rezidenci v Rimu in Turinu. Razen tega se odpove davčni prostosti civilne liste. Ta sklep je zbudil veliko zadovoljstvo.

Politične novke.

+ Same zmage. Pred kratkim je dobila vlada meščansko-kapitalističnega in socialno-demokratskega bloka v zbornici 8 glasov večine. To zaupnico je dobila tako, da so ministri oddali sami sebi zaupnico. Nikjer na svetu ne glasuje vlada za zaupnico sama sebi, in če bi katera vlada dobila tako »zaupnico«, bi gledala, da je zmanjka. Pri nas je ostala in »Slov. Narod« je to razkričeval kot zmago. Po predvčerajšnji seji, ki je vladl po popustljivosti opozicije podaljšala življenje za mesec dni in ji torej dovolila časa, kolikor je potreba, da se rekonstruira, so se brž nadaljevala pogajanja za močan kabinet, kakršnega je Jugosl. klub od vsega početka zahteval. Kapitalistično-socialistični blok se je prepričal, da ne more sam vladati, je na tem, da razpade, in to je po »Narodu« — zmaga. Jugoslovanski klub, ki je od nekdanj zahteval sporazuma med radikalci in demokrati, je doživel zadošččenje, da se za ta sporazum sedaj po mnogih sijajnih »zmagah« resno dela in to je po »Narodu« — poraz. Taka je taktika »najdostojnejšega lista na svetu«. Spricho nje nam je težko, da ravno zavoljo dostojnosti ne moremo o dostojnosti takih metod povedati svoje sodbe na glas.

+ Sedmina. »Slovenski Narod« dokazuje z verjetnostjo, ki ji seveda niti sam ne verjame, da je njegova vladna stranka v Beogradu doživela zmago, opozicija pa poraz. To je čisto umljivo, ker z nečemer se je treba pobahati, da v somišljenikih ostane vsaj malce korajže, ki jim jo je večina 8 glasov tako omajala. Ker pa mi ne moremo deliti demokratskega mnenja, da je baharija že zmaga, ugotavljamo, da položaj kapitalistično-socialistične vlade ni bil prav nič podoben vitezu na konju. Proti bahaški »večini« vlade je stala večina opozicije. Zelo negotovo je bilo, kako izpade glasovanje o dvanajstinah, t. j. državnem proračunu, ki je vedno predmet zaupanja ali nezaupanja vladi. Vlada sama je čutila, da ima šibke noge, zato ni zamudila poudarjati, da bi se rada pogajala za sestavo nove, močne vlade, čemur se je doslej izogibala. Pogajanja so se pričela z blokom opozicije. Trifković je v imenu opozicijskega bloka izjavil, da opozicija vladi pusti časa za pogajanja ter ji dopusti dvanajstine, a le za en mesec. Ministrski predsednik demokrat Davidović je vesel in srečen izjavil v imenu vlade, da umakne svojo zahtevo po dvamesečnih dvanajstinah in da se zadovolji z eno, kakor hoče opozicija. Po teh dveh izjavah je bilo jasno dvojce: Vlada je priznala svojo nemoč napram opoziciji in se uklonila njeni volji pri dvanajstini. To je po našem skromnem mnenju dovolj občuten udarec za vlado, ki se baha, da ima večino za seboj. Opozicija pa se je v tem slučaju tudi napram državi zavedala svoje dolžnosti. Ne bi bilo težko odreči vladi dvanajstino in jo tako vreči. A s tem bi bil nastal v državi kaos in strankarsko sovraštvo bi bilo postalo nepremostljivo. Naš notranji in zunanji položaj bi tega ne bil prenesel lahko. Zato je opozicija vladi dala en mesec časa, da se med tem preosnuje v smislu zahtev opozicije. Pogajanja se vrše. Pri glasovanju se je večina opozicije odstranila, le nekaj poslancev je glasovalo proti vladi, da s tem dokumentirajo svoje protivladno stališče. Taka je zgodovina dvanajstin. Ni zanimiva ta zgodba, veselost pa vzbuja poza vladnega glasila »Slovenskega Naroda«, ki opisuje umirajočo vlado kot viteza na konju.

+ Ljudstvo naj bo veselo! Dolgo časa so demokrati iskali pripravne poti, da se približajo ljudstvu, ki ga že od nekdanj tako srčno ljubijo, in so jo slednjič našli. V svoji tiskarni niso mogli izbrati dovolj velikih črk, da natisnejo na uvodnem mestu naslednje stavke: Z glasovanjem proti budgetu so glasovali klerikalci proti izplačanju plač uradnikom za september, proti izplačanju podpor beguncem iz zasedenega ozemlja, proti slovenskemu vseučilišču, proti podporam invalidom, proti vzdrževanju šol in bolnišnic in proti znižanju visokih carin, torej za draginjo in za nadaljevanje dosedanje koncentracijske nezmožnosti. Ljudstvo naj bo veselo, da so klerikalci s svojimi zavezniki vred ostali tako zelo v manjšini. Ljudstvo, ki ni dobilo prvega septembra plač in ki misli obiskovati ljubljansko vseučilišče, bo na ta poziv rajalo; ljudstvo, ki odločno odklanja »nadaljevanje dosedanje koncentracijske nezmožnosti«, bo razobesilo za-stave. Demokrati razpolagajo z ljudskim čuvstvom, kakor so hoteli razpolagati z ljudskimi davki — sami in brez kon-

trole. Ali ne greste ljudstvu s poti, hinavci?

+ **Nemški škofje za cesarja Viljema.** Vsi nemški škofje so s svojega posvetovanja v Fuldi poslali papežu prošnjo, naj bi s svojim vplivom dosegel, da bi bivši cesar Viljem ne bil izročen sodišču.

+ **Bodočnost Nemške Avstrije.** Nemško-avstrijski finančni drž. tajnik dr. Schumpeter je v Badnu v javnem govoru izjavil, da bo Nemški Avstriji mogoče izvršiti v 3 ali 4 letih obnovo in da ji ne bo treba vsled mirovnih pogojev napovedati bankrot. Število brezposelnih se znižuje. Dunaj ima samo še 112.000 brezposelnih, Stajerska 11.000, Predarlška pa le 700. Dr. Schumpeter je končno izjavil, da upa v boljšo bodočnost. — S takimi izjavami so vodilni nemški možje pitali svoje ljudi tudi med vojno.

Dnevne novice.

— **Poslanik Josip Pogačnik** odpotuje z Dunaja na 14dneven dopust v Jugoslavijo.

— **Pozdravi naših ujetnikov iz Sibiri-je.** Od 1. jugoslovanskega polka, Tomsk, Sibirija smo prejeli: Vsem borilcem za svobodo naše domovine, združene Jugoslavije — čast i slava i naši globoki pokloni! Josip Ferk, Rožman Josip, Jakopec, Šenk Josip, Lulik Avgust, Jankovič Franjo, Supanič Ivan, Turk Dragotin, Šmid Josip, Juh Anton, Pirkovič Vladimir, Možina Franjo, Pogačnik, Lojze Vrtačnik, Kos Matko, Završnik Alfonz, Jerše Milko, Sos Karol, Sevnik, Vrisk Anton, Mrvar Franjo, Gabrček Stanko, Ipavec Herman, Gabriel Franjo, Zajc Vladislav, Šwaičar Ciril, Rekef Ciril, Cokil, Pekle Gašpar, dr. Fajdiga Božidar, dr. Karel Cepuder, Erat Josip, Lovšin, Smalc Leopold, Juvanec Albin, Možina Franjo, Legan Ivan. — Prosimo druge časopise, da to ponatisnejo.

— **Vsi Čehi** bivajoči v Sloveniji in sicer pripadniki čehoslovaške republike in kraljestva SHS prijavite takoj v lastnem interesu pismeno: Ime in priimek, značaj, starost, rojstveni kraj, domovinsko pristojnost, število družinskih članov in sedanje bivališče Zastopništvu čehoslovaške republike v Ljubljani, glavni kolodvor.

— **Gasilno društvo Zalog - Sp. Kašelj** priredi v nedeljo 7. t. m. veselico na vrtu g. Ivana Straha v Sp. Kašlju, h kateri se vabijo bratska okoliška društva in prijatelji gasilstva.

— **Gremij trgovcev za politični okraj Kranj** je imel svoj ustanovni občni zbor v nedeljo dne 24. avgusta t. l. v Kranju. Predsednik pripravljalnega odbora g. Josip Likozar je otvoril občni zbor, katerega se je udeležilo veliko število trgovcev iz celega političnega okraja. Kot zastopnik trg. društva »Merkur« v Ljubljani se je udeležil občnega zbora g. Josip Golob, ki je prinesel pozdrave ljubljanskega trgovstva. Na tem občnem zboru so se sprejela soglasno od pripravljalnega odbora sestavljena pravila. Nato je bilo izvoljeno načelstvo.

— **Ogromno propagando** so delali Nemci za svoj most do Adrije preko tele-sa našega naroda. A vse zastoni! Danes je nemška moč uničena. Francosčina prevzema pri nas vlogo nemščine. Učite se je! Ravno kar je izšla v zalogi jugoslovanske knjižarne v Ljubljani prof. dr. Brežnikova francoska slovnica. Velja samo 8 kron.

— **Užitniškim uslužbencem v Slove-niji** na znanje: Mesečno članarino »Stano-vskega društva dež. užit. uslužbencev K 1«, je pošiljati vsaj četrtletno naprej tč. blagajniku g. Štefanu Varlu, užit. pristavu v Škofjiloki. Vse važnejše društvene vesti se bodo objavljale v novem glasilu centralnega društva javnih nameščencev v kraljestvu SHS »Naš Glas«. Vsak naj si naroči med drugimi tudi list »Naš Glas«. Naročnina do konca t. l. znaša K 7., kate-re je poslati na upravnistvo v Ljubljani, Vodnikov trg 5. I.

— **Topniški podčastniški šoli** se bo-deta ustanovili s 1. oktobrom 1919 v Ljub-ljani in v Kragujevcu. V ti šoli se sprejme po 180 gojencev iz civilnega prebivalstva in iz kadra. Prošnje do 20. septembra 1919 na komandanta te šole. Pogoji za vsprejem so razvidni iz »Uradnega lista« št. 138 ali pa iz razglašene Mestnega magistrata ljub-ljanskega, nabitega na mestni deski.

— **Ukradena je bila** nocoj v noči od 31. avgusta do 1. septembra večja ploha za pokrivanje vagonov (Wagendecke). Sviri se pred nakupom. Izsleditelj dobi prav dobro nagrado, pri Mihaelu Omahnu v Višnji gori.

— **Skupil. Krčmar »pri zlati kaplji«** se je vmešaval v pogovor svojih gostov, dveh umetnikov: »Ja, ja, gospodje, umet-nost je globoko padla.« — Slikar: »Zali-bog! Notri v Vašo klet.«

— **Rojakom v Ameriki.** Komur je zna-no, kje biva sedaj Anton Štefančič (pred vojno z Italijani je imel naslov: 106 Mar-keš st. Waukegan, Ill.), naj blagovoli spo-ročiti njegovemu bratu Jakobu Štefančiču, Ljubljana, jugoslovanska tiskarna.

— **Popravek.** Dražba volne uprave veleposestva E. Festičiča v Čakovcu se vrši dne 9. septembra in ne 19. septembra, kakor je bilo pomotoma objavljeno.

Ljubljanske novice.

lj Medicinska fakulteta. Na medicinski fakulteti ljubljanskega vseučilišča so imenovani za profesorje docenta primarij dr. Botteri in dr. Šerko ter prosek-tor dr. Plečnik.

lj Glasbena Matica. Vabimo vse Slo-vence in Slovenke da pristopijo kot člani h Glasbeni Matici. Celoletna članarina znaša K 12. Kulturna in narodna dolžnost vsakega Slovenca je, da postane član »Glasbene Matice«, posebno v tem času, ko se je pod njenim okriljem ustanovil ju-gosl. konservatorij.

lj Vaja orkestralnega društva »Glas-bene Matice« se vrši v sredo 3. t. m. ob 20. uri v dvorani filharmoničnega društva. Prosim vsi in točno! Sprejemajo se tudi novi v godalih izvežbani člani; zlasti kon-trabasista potrebuje društvo. Za odbor: Dr. Karlin.

lj Vpokojenke tobake tovarne imajo v nedeljo, dne 7. septembra t. l. ob 3. uri popoldan svoj shod v mali dvorani Ljud-skega doma II. nadstr.

lj Kegljaški klub »Venček« priredi v gostilni »Draščke«, Bohoričeva ulica 9, običajno veliko tekmovalno kegljanje na dobitke v prid oslepelim vojakom. Dobitki so 300 K, 150 K ter še nadaljnih šest. Za-četek kegljanje v sredo 3. t. m. ob 20. uri. Keglja se vsaki dan do nedelje 14. t. m. ter je zaključek točno ob 19. uri zvečer. Dobri kegljalci se vabijo.

lj Društvo zasebnega uradništva Slo-venije v Ljubljani naznanja vsem svojim članom, da je preselilo svojo pisarno na Marije Terezije cesto št. 12 drugo nad-stropje.

lj Ljubljanska garnizijska godba sprej-me še nekaj izvežbanih godbenikov proti sistemizirani mesečni plači. Oglasiti se je pri kapetanu kapelnika dr. Jos. Čerinu v cukrarni.

lj Tatvina. V noči od sobote na nede-ljo so bile v kopališču Kolesija ukradene tri belo-sive gosi. Izsledilec tatu dobi 200 kron nagrade.

Najnovejša poročila.

(Naše telefonsko poročilo.)

KAKO JE GLASOVAL JUGOSLOVAN-SKI KLUB.

Belgrad, 2. septembra. Ena izmed glavnih pritožb jugoslovanskega kluba je bila sedanja visoka carina na nujne sploš-ne potrebščine, ki jih v naši državi ni do-volj. Na pritisk jugoslovanskega kluba je že bivši finančni minister dr. Ninčič znižal carino za nekatere reči, oziroma jih je oprostil carine. Sedanja vlada je Ninčičeve sklepe glede carine povečinioma predložila v dvanajstih parlamenta. Jugoslovanski klub je v splošni debati glasoval proti dvanajstini, da izrazi sedanji vladi svoje nezaupanje, v podrobni debati pa je glasoval za člena 2, 3 in 4 proračuna za sep-tember. Člen 4, se tiče največ carinskih določb. Zastopnik jugoslovanskega kluba v finančnem odboru posl. Vesenjaj je vlo-žil v odboru poseben predlog, ker predlog večine še vedno ne odgovarja zahtevam jugoslovanskega kluba. Klub pa je v po-drobni debati vseeno glasoval za člen 4., ker je vlada pripravljena, predlog Jugo-slovanskega kluba uvaževati in je večin-ski poročevalec izjavil, da se izpreminje-valni predlog v sporazumu z vlado pošlje v pretres finančnemu odboru.

TEDEN POČITNIC.

Belgrad, 2. septembra. Večina poslan-cev je odšla domov ter bo prihodnja seja šele prihodnji torek 9. septembra ob 4. uri popoldne.

REVOLUCIONARNI ELEMENTI ZA VLADO.

Belgrad, 2. sept. Splošno se opaža, da se sedanja vlada z veliko vnemo pod-pira posebno od revolucionarnih elemen-tov pod vodstvom Jaše Prodanovića. To se razlaga tako, da revolucionarni ele-menti stavijo posebne nade v levo krilo vlade, to je na socialiste.

PREKMURCI V BELGRADU.

Belgrad, 2. sept. Deputacija osvo-bojenih prekmurških Slovencev je bila povsod sprejeta z velikim zanimanjem. Poklonila se je tudi vojvodi Mišiću in se mu je zahvalila za dela jugoslovanske vojske. Imela je priliko, da se je poklonila tudi francoskemu grofu Be-gouenu, ki je v Parizu veliko pomagal za Prekmurje, ter ga je povabila na ob-isk v Prekmurje. Glede uprave je do-bila v ministrstvih prepričanje, da so bile pritožbe prvih dni zasedanja le nesporazumljenja podrejenih organov.

DR. TRUMBIČ OSTANE V PARIZU.

Belgrad, 2. septembra. Mirovna kon-ferenca v Parizu bo nadaljevala svoje de-

lo, da dovrši mirovne pogodbe. Zaradi te-ga bo ostal tudi naš zunanji minister dr. Trumbić v Parizu in ne pride v Belgrad, kakor se je poročalo. Kakor brzojavljajo iz Pariza, se bodo sedaj reševala vsa še nerešena vprašanja. Edino rumunsko vprašanje ostane nerešeno do zadnjega.

RADIĆ.

Zagreb, 2. septembra. Danes je bila izvedena hišna preiskava v stanovanju Stjepana Radića, pri njegovi soprogi in hčerki. Za uspeh se ne ve. Policija je Pa-diću v zaporu prepovedala, da v določe-nem času za izprehod ne sme več obče-vati z dr. Pazmanom. Radić je radi tega odklonil danes vsako jed in prišel s stra-dalno stavko.

REKA SAMOSTOJNA DRŽAVA?

LDU St. Germain, 2. septembra. (Dun.-KU.) »Excelsior« doznava iz italijanskih krogov, da bo postala Reka s precejšnjim delom svojega zaledja vmesna država. Reka sama bo dobila poseben statut, ki bo zavaroval njen italijanski zračaj. Vr-hovno oblast te države bo izvrševal pet-članski odbor, ki bo sestajal iz 2 Italia-nov, 2 Jugoslovancev in enega reškega me-ščana. Zader bo baje postal svobodno mesto.

KRŠČANSKA NARODNA STRANKA NA OGRSKEM.

LDU Budimpešta, 2. septembra. (Dun.-KU.) OKU javlja: Krščanska narodna stranka je v snočni seji soglasno sklenila, da bo edinole Friedrichovo vlado podpira-la, ker le-ta vlada nudi vsa potrebna jam-stva za to, da na Madžarskem ne vzklije zopet Karolyijeva politika ali celo boljševizem. Ministri Bleyer, Ereky in Schnet-zer, kakor tudi državni tajnik Pekar so povdarjali svojo vzajemnost z ministrskim predsednikom Friedrichom in izjavili, da bi stopili v opozicijo, ako bi postala na-daljnja Friedrichova politika nemogoča. Na zborovanju so bili sprejeti v tem zmislu sestavljeni sklepi. Nato je bil ministrski predsednik Friedrich povabljen, da se udeleži zborovanja. Predsednik stranke Pavel Teleky je izjavil, da stoji stranka z dušo in telesom Friedrichu ob strani in da bo brezpogojno podpirala njegovo vlado. Na predlog ministra Erekyja je sklenila stranka, da neomajno vztraja na tem, da ostane Friedrich ministrski predsednik. V svojem govoru je Friedrich izjavjal, da so dogodki zadnjih dni že pojasnili politični položaj na Madžarskem. Dani sta edinole dve možnosti: Da prevzame vrhovno ob-last na Madžarskem ententa sama ali pa, da se počaka na izid volitev, katere na-merava vlada še tekom septembra izve-sti. Friedrichu so vsi navzoči živahno na-zdravljali.

BLOK MADŽARSKIH KATOLIŠKIH STRANK.

LDU Budimpešta, 2. septembra. (Dun.-KU.) OKU javlja: Pod imenom »Združena stranka katoliške Madžarske« v blok združene stranke, in sicer katoliška na-rodna stranka, krščansko-socialna stran-ka, kmetiska stranka in stranka malih kmetov, je sklenila na predlog ministra Hallerja, da se z ozirom na zadnje dogo-dke popolnoma spoji. Združena nova stran-ka bo že to sredo objavila svoj program.

WILSON PROTI DELITVI TRACIJE.

LDU Saint Germain, 2. sept. (DKU) Vrhovni svet je včeraj vzel na znanje, da se predsednik Wilson ne strinja z nameravano delitvijo Tracije. Po mne-nju »Matina« bodo Zedinjene države odgodile rešitev tega vprašanja do trenutka, ko se bo Amerika odločila glede prevzetja mandata v Turčiji. Vrhovni svet se protivi takemu zavlačevanju.

Vestnik S. K. S. Z.

* V šišenskem prosvetnem društvu, danes, v sredo zvečer napovedanega se-stanka ne bo, radi nastalih ovir.

* **Bralno društvo** v Gornjem gradu ponovi v nedeljo 7. t. m. ob 3. uri narodno igr »Veriga«. Čisti dobiček se porabi za popravilo društvenega odra. K obilni ude-ležbi vljudno vabi odbor.

Cerkveni vestnik.

c 40 letnico mašništva je obhajal v nedljo 31. avgusta g. prof. bogoslovja dr. Iv. Janežič. Sv. daritev je opravil v Bu-kovici, šentviške župnije na Dolenjskem, nato pa prebil v svoji rojstni vasi Čagoršče par veselih uric med sorodniki. Gospod slavljenec je še čil in zdrav. Bog ga živi še na mnoga leta!

c **Razstava cerkvenih paramentov** v Ljubljani. V zmislu svojih pravil priredi bratovščina sv. Rešnjega Telesa tudi letos razstavo cerkvenih para-mentov. Razstava sama ima namen, poka-zati, kaj je bilo mogoče tudi v sedanjih težkih vojnih razmerah narediti za dostoj-no opravo in olepšavo ubožnih cerkva ljubljanske škofije. — Nastanjena bo raz-stava v dvorani škofijske pala-če, v drugem nadstropju. Otvoritev

bo v četrtek, 4. septembra, ob 10. uri dopoldne in ostane razstava odprta do vštete 8. septembra. Ogledati si jo bo mogoče v delavnikih, v četrtek, petek in soboto od 10. do 12. ure dopoldne in od 2. do 6. ure popoldne, v nedeljo, 7. sep-tembra in na praznik Marijinega rojstva, 8. septembra pa od 11. do 12. ure dopol-dne in od 2. do 6. ure popoldne. Vsi, ki se zanimajo za cerkveno umetnost, zlasti pa udje bratovščine sv. Rešnjega Telesa z dežele in iz Ljubljane, naj porabiho ugod-no priliko in si ogledajo razstavo.



Orlovski tabor v Dobrlavasi na Ko-roškem se ne vrši 14. t. m. temveč v ne-deljo 21. septembra t. l., ker je za nedeljo 14. t. m. zaukazana za vse koroške žup-nije velika pravna pobožnost in se bo prenesla v javno češčenje izpostavljena podoba Višarske Matere Božje iz Mari-bora k Sv. Križu nad Spodnjim Dravogra-dom. Zato se ie tabor preložil na teden pozneje. Prireditve v št. Vidu in Ihanu se morete zdaj vršiti 14. septembra, kar naj dotična odseka vzameta na znanje. Več bomo poročali. — Orlovska Zveza.

Za orlovski tabor v Trbovljah se kaže veliko zanimanje. Svojo udeležbo so do-slej prijavili vsi odseki Obsavja, velik del odsekov ljubljanskega okrožja. Pričakuje-mo, da se še drugi odseki odzovejo vabilu. Odseki naj hite s prijavami, da jim O. Z. pravočasno odpošlje izkaznice za polovič-ne vozne cene, ki veljajo na državni in južni progi. Pri javni telovadbi nastopijo Orli, Orlice in deški naraščaji. Vabimo po-sebno člane naših delavskih in prosvetnih organizacij, da se pridružijo našim Orlom in pohite v nedeljo v Trbovlje. Vreme pra-vega Orla nikdar ne plaši.

Seja pripravljalnega odbora »Zveze Orlic« je danes zvečer ob 6. uri v Jugo-slovanski tiskarni.

Izlet Orlov ljubljanskega okrožja na Ig pri Ljubljani. V ponedeljek, na Mali Smaren (8. sept.) priredi ljubljansko okro-žje popoldne izlet na Ig. Odhod z vozom ob 12. uri opoldne pri dolenskem mostu. Popoldne javna telovadba Orlov, Orlic in naraščaja.

Orlovski večer se vrši v petek, 5. sep-tembra ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Ljudskega doma. Večer je prirejen na čast udeleženk vaditeljskega tečaja. Priredi ga Orli Ljubljana — Sv. Peter. Nastopijo Orli, Orlice, naraščaj in gojenke. Orlovski ve-čer je razdeljen v štiri dele. Opozarjamo na ta orlovski večer vse odseke ljubljans-ke okolice. Predprodaja vstopnic v Jugo-slovanski knjižarni.

Ljubljansko okrožje. Seja splošnega odbora se vrši v nedeljo, 7. septembra v prvem vozu vlaka, s katerim se vozimo v Trbovlje. Dolžnost odsekov je, da pošljejo k seji predsednika in načelnika. Dnevni red: 1. Prireditve v septembru (Ig, št. Vid in Ježica). 2. Poročila odsekov. 3. Zimsko delo po odsekih. Pričakujemo zastopnike vseh odsekov. — Predsedstvo okrožja.

Prosvetni odsek O. Z. Prvi diskusijski večer se vrši v sredo, 10. septembra ob pol 8. uri zvečer v Zvezni sobi. Razgovor: Fan-tovski večer (poročar br. prof. Puntar). — Voditelji organizacij dobrodošli!

Gospodarske novice.

g Lesnim industrijalcem in producen-tom. Po naročilu gg. ministrov prometa ter trgovine in industrije priredi šumsko-industrijska centrala dne 12. septembra t. l. v Zagrebu anketo in svrhu proučeva-nja vprašanj: 1. O hitri preskrbi naših že-leznic s prači in specialnim gradivom in 2. o lahki in ceneni preskrbi našega me-ščanstva z drvimi za prihodnjo zimo. An-keta začne z delom ob 9. uri dopoldne v dvorani zemaljske vlade in bo čisto infor-mativnega značaja. Pozivljajo se vsi lesni industrijalci in producenti kraljestva, da se izvolijo udeležiti te ankete. Zaradi pre-skrbe stanovanj v Zagrebu je potrebno, da se vsak najdalj do 10. septembra t. l. pri-javi Trgovinskemu oddelku v Zagrebu. — Od šumsko-industrijske centrale ministr-stva trgovine in industrije, Beograd, dne 25. avgusta 1919, št. št. 859.

g **Jugoslavenski kompas** izide le v to-liko izvodih, kolikor bo naročnikov, ker ga vsled pomanjkanja papirja in visokih tiskarskih cen ni mogoče na zalogo tiska-ti. Potrebno je torej kompas naročiti pra-vočasno. Vseh pet zvezkov stane vplača-nih vnaprej 200 dinarjev, vsak posamezni petero zvezkov: trgovski, industrijali, obrtni, agrarni in finančni pa 50 dinar-jev. Dinar se računa po uradno določenem kurzu po 3 K. Prvi zvezek (nad 600 strani) izide koncem tega leta in bo obsegal vse trgovske tvrdke in vse za trgovstvo po-membne podatke. Zahtevajte prospekt pri uredništvu Kompr. g. Gospodarska pisar-na dr. Ivan Černe, Ljubljana. 4918

Professeur diplomé à Paris, donne des leçons de français et de piano. — Annetta Potočnik, Slovenski trg št. 8, III.

Akad. uradnik išče sobo bolj v središču mesta, čedno, z elektr. lučjo. Ima svoje rjuhe. Ponudbe na upravnishvo lista pod št. 5181.

Stanovanje s hrano se išče za dijakinjo. Ponudbe na upravnishvo lista pod št. 5182.

Kupim 2 braka, ne nad tri leta stara, pasma domača ali istrijanska, dobro loveča za ce in lisice. Cenjene ponudbe na: Fran I. Zajc, narodnik, Ljubljana, Ambrožev trg št. 7.

Spretna šiviljska pomočnica se sprejme takoj v trajno delo pri J. Jančar, modni salon, Ljubljana, Pod trančo 2/III.

Francoski lečaj otvori diplomirana učiteljica. Mesečni honorar 24 K. Pražakova ulica št. 10, III. nadstropje, desno.

Trstije (Storje) se dobi v vsaki množini Ljubljana, Jernova ulica št. 11.

Kupim malo vilo ali hišo v mestu, predmestju. Cenjene ponudbe na upravo „Slovenca“ pod št. 5181.

Hrastovi vinski sodi, se zelo dobro hranijo, ohranjeni, so po ceni naprodaj. Vprašanja na pošto ležeče 200. p. Jesenice — Fužine.

Pisalni stroj s cirilico, več stolov in konja prodaja ceno Srebotnjak, Kolodvorska ulica št. 31.

Ponudim samo gostilničarjem in trgovcem sliovko, rum, branjevec, pristni konjak v najbolji kakovosti. **VILJEM SPITZER**, Ljubljana, Kolizej.

Notarskega kandidata ali uradnika sprejemam takoj. Plača po dogovoru. **M. HAFNER**, notar v Ljubljani.

Krščanska družina sprejme na stanovanje in hranjenje učenke ljudske ali meščanske šole. Izve se v upravi „Slovenca“ pod št. 5124.

Nalakarica išče mesto v boljši restavraciji ali kavarni. Naslov pove uprava lista pod št. 5148.

Varuhinja k otrokom, zanesljiva, izvežbana, se sprejme proti dobri hrani in visoki plači. Ponudbe nasloviti na F. Guđen, Sin, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Cevljarskega pomočnika išče Toman Dakekober na Bistrici v Rožu, Koroško. Stanovanje in hrana pri njem. Plača po dogovoru.

Kupi se vsako množino vžigalne vrvice (Zünderspagnet) po najvišji ceni. Proda se istotam dobro ohranjen pisalni stroj. Ponudbe na J. Razboršek, Smarjno pri Litiji.

600 smrekovih dreves na blodu blizu ceste in kolodvora so na prodaj. Ponudbe na naslov A. Kokalj, na Mišno 70, p. Bled 11.

D. Alojz Kraigher Ljubljana, — Poljanska cesta št. 18, — zopet redno ordinira.

Resna ženična ponudba.

Ekonom, oskrbnik veleposelstva, 33 let star, vzorni gospodar s 25000 K prihranka, se želi seznaniti z gospodnično ali vdovo do 30 leta. Najraje bi se priženil na posestvo, trgovino ali dobro gostilno, kjer bi lahko odprl vinsko trgovino. Diskr. zadržana. Resne ponudbe s sliko pod „Jesen 33“ na Anončno ekspedicijsko Al. Matelič, Ljubljana Kongresni trg 3.

Za kmetijsko šolo, katere glavni namen je praktično učiti vzorno gospodarstvo zraven pa podati tudi potrebno teoretično izobrazbo, se išče

voditelj.

Ponudbe na upravo pod „praktična kmetijska šola“.

Korespondent

za manufakturno veletrgovino se išče za takojšnji ali poznejši nastop. Zahteva se popolno znanje slovenskega, hrvaškega in nemškega, če možno tudi italijanskega jezika kakor tudi stenografije. Prednost imajo oni, ki so že delovali v tej stroki. Obširne ponudbe se prosijo pod „Poštni predal 35“, Ljubljana.

2 spretna

krojaška pomočnika za trajno delo se takoj sprejmeta za veliko in malo delo. Ponudbe na M. BRUNSKOLE, modni salon za gospode v Semiču, Dolenjsko.

Knjigovodkinja

samostojna korespondentinja, z znanjem vseh kontorskih del, urna in zanesljiva, se takoj sprejme v modni trgovini. Cenj. ponudbe pod „Samostojna“ na upravnishvo Slovenca. 5164

Kupujem po najvišji dnevni ceni lepo

volno

od živih ovac. **Mihael Omahon**, Višnjagora.

Kontoristinio

popolnoma večjo slovenske in nemške stenografije, strojepisa ter dovršeno računicarico sprejme za takojšnji nastop lesna industrija. Prednost imajo one, ki so perfektno vlaštni ali francoščini ter so v lesni stroki že delovale. — Pismene ali osebne ponudbe na „Panonia“ društvo lesnih industrijcev, Ljubljana, Selenburgova ul. 7, II. nad Jadransko banko do 10. septembra 1919. Plača po dogovoru.



za kurjavo, izolacijo, stelo in druge svrhe uporabljivo dobavlja v vagonih in tudi na drobno **F. & A. UHER**, Ljubljana. Telgr.: Uherped. Inter. Telefon 117

Pristni firnež, oljnate barve

lastnega izdelka kakor suhe barve, lake in barve za obleke nudi po najnižji ceni tvrdka Jančar & Co. Ljubljana, Slomškova ulica 19. 4964



Prvovrstna **vozna kolesa** ter **plašče in cevi** in vsa zraven spadajoča dela priporoča **IGN. VOK** specialna trgovina s šivalnimi stroji in kolesi Ljubljana, Sodna ulica 7.

Naročajte „Slovenca“!

Razpis.

Pri zdravilišču v Rogaški Slatini se odda potom javnega razpisa za zdraviliške dobe leta 1920, 1921, 1922, 1923 — to je za štiri leta

restavracija

v zdraviliškem domu proti najemnemu znesku K 8000.— in pa 15% obrabe inventarja, kateri se bo pa cenil še le koncem seziže.

Navedeni najemniški znesek je smatrati za najmanjši ponudek, vendar ravnateljstvo pri oddaji ni vezano na najvišje ponudke.

P. n. interesi za gori razpisano restavracijo se vabijo, da si jo za sedaj na licu mesta ogledajo dokler že traja sezija.

Ponudbam, katere je vložiti do 20. septembra 1919 naravnost pri ravnateljstvu zdravilišča v Rogaški Slatini je poleg ponudb zneska priložiti sledeče dokaze:

1. o strokovni usposobljenosti.
2. o narodnosti.
3. o zadostni višini obratne glavnice.

V Rogaški Slatini, dne 31. avgusta 1919.

Ravnateljstvo državnega zdravilišča „Rogaška Slatina“.

Javna dražba.

Dne 8. septembra 1919 to je v ponedeljek ob 4. uri popoldne se vrši v Velikih Laščah

javna dražba občinske hiše št. 18.

Najmanjši ponudek znaša 5.100 K — pod tem ponudkom se ne prodaja. Vsak ponudnik mora pred začetkom dražbe položiti K 510.— kavcijo. Dražba se vrši na licu mesta.

županstvo občine Velike Lašče, dne 31. avgusta 1919.

Na Legatovem zasebnem učilišču v Mariboru

se prične 1. okt. 1919 novi tečaj za stenografijo, strojepis, pravo in poslovni nastavek, računstvo v zvezi s temeljnimi pojmi navadnega knjigovodstva, leposis ter slovenski in nemški jezik. Vpisuje se in daje pojasnila vsak dan od 11. do 12. ure popoldne, Zasebno učilišče Legat v Mariboru, Vetrinjska ul. 17, I. nadst. Prospekti brezplačno.

Pozor trgovci: Ker se množijo slučajji, da inozemske tvrdke šele sedaj pošiljajo tukajšnjim tvrdkam blago, ki je bilo naročeno pred upeljavo carine, zavračajo trgovci vsled visoke carine dospele pošiljke ter povzročajo vsled tega nam, kakor tudi tukajšnjemu carinskemu uradu velike nepravilike. Ker je aviziranje pošiljalk prejemnikom, predno se iste zacarinajo, tehnično nemogoče in bi se skladišča carinskega urada tako hitro napolnila, da bi bil v kratkem ves promet nemogoč, ako bi morali čakati na odgovor vsakega posameznika, naznajamo tem potom vsem cenjenim trgovcem in družbam, da bomo zacarinali vse iz inozemstva, prihajajoče pošiljke brez prejšnjega aviziranja. Tvrdke pa, katere vztrajajo na aviziranju, naj blagovolijo to kratkin potom sporočiti na naš naslov, ker s tem nam, kakor tudi tukajšnjemu carinskemu uradu prihranijo nešteto nepotrebnih korakov in potov.

„Balkan,“

trg. šped. in kom. del. dr. Ljubljana.

Zahvala.

Za vsa sožalja ki so nam bila izražena ob smrti našega predragega soproga, oziroma očeta, kakor za spremstvo na zadnji poti izrekamo tem potom našo iskreno zahvalo.

Globoko žalujoča rodbina

Rotova.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo tužno vest, da je naša iskrenoljubljena soproga, oz. mati, stara mati in tašča, gospa

Marija Zuljan

po dolgi, mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti včeraj dne 2. septem. zjutraj ob 8. uri mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajke se vrši dasne, dne 3. septem. ob 4. uri popoldne iz niše žalosti Cesta na Rožnik št. 29 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 3. IX. 1919. **Janko Zuljan**, gozdar v pok. oče, **Hubert, Srečko**, sinova. **Otilija, Flora, Stefka**, hčere. *(mat., sinova.)*

Za domovino žrtvoval je svoje mlado življenje v vjetništvu na Zg. Avstrijskem naš iskrenoljubljani nepozabni sin, brat, gospod

Joško Strie

pešec SMS ljublj. pešp.

ki je po kratki, mučni bolezni, star 20 let v vojaški bolnici št. 4 v Lincu dne 1. septembra 1919 preminul ter bil dne 3. sept. istotam pokopan.

Predragega rajnika priporočamo v molitev in blag spomin. Ljubljana, dne 3. septembra 1919.

Globoko žalujoča rodbina **STRIE.**

Zalostni naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš oče, stric, brat, svak, gospod

Franc Blažič

posestnik na Dobračevi št. 9 pri Žireh

danes dne 1. septembra ob dveh popoldne umrl po mučnem bolehanju, ki si ga je nakopal v svetovni vojni. Pogreb rajkega bo v sredo, dne 3. septembra, ob 4. uri popoldne na pokopališču na Dobračevi pri Žireh.

Dobračeva pri Žireh, 1. septembra 1919.

Mici, Ivanka, Ivan Blažič, otroci.

Zahvala.

Za vse izraze iskrenega sočutja, za lepe cvetke in za mnogobrojno, častno spremstvo na zadnji poti naše nepozabne, predobre, blage sestre, gospodične

Amaliye Bohinec

izrekamo tem potom svojo najpristranejšo zahvalo.

Rodbine:

Bohinec, Chládek, Avian.

V Ljubljani, 2. septembra 1919.

Izohrana bakrena, aluminij in cinkasta žica. Vrovice za kabel in žareče svetilke, univerzalne varovalke z velikimi, normalnimi in malimi vijaki, opremljene izolacijske cevi v oseh dimenzijah, izolatorji, opore in klinčki za izolatorje, svetilke s kovinasto žico in polovine.

Instrumenti za pretikalne plošče, dobavljivi vse iz zaloge. Motorji na vrtilni tok od 15—20 PS, 125/220 in 220/380 voltov. Popravila električnih strojev in motorjev, naprava pretikalnih plošč.

Izdelov. elektrotehničnih strojev, Dunaj

elektrotehnična in strojna tovarna

I. okraj, Bächerstrasse 15. Telefon 9334. Naslov za brzo: „Kochhoff Wien“.